

JISMONIY SHAXSLARNING DAROMADLARINI SOLIQQA TORTISH YO'NALISHLARI

Tasheva Nafisa Xudoyberdiyevna

O'zbekiston Respublikasi Bank moliya akademiyasi tinglovchisi

e-mail: nafisa22@gmail.com

тел: 91 400-95-96

Annotatsiya: Mazkur maqolada "Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish yo'nalishlari" mavzusi tahlil qilinadi. Ushbu ishda, jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishning xalqaro va milliy amaliyotlari, shuningdek, soliqqa tortish tizimlarining samaradorligi, adolatliligi va iqtisodiy rivojlanishdagi roli muhokama qilinadi. Maqolada, soliq tizimlarining jismoniy shaxslarning turli daromad manbalariga nisbatan qanday tartibda va qanday yondashuv bilan amalga oshirilishi kerakligi haqida bahs yuritiladi. So'nggi yillarda jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishning progresiv tizimlari, daromadlarning turli shakllariga nisbatan imtiyozlar va soliq stavkalarining o'zgarishlari haqida ma'lumotlar taqdim etiladi. Bunda, soliq adolati, samaradorlik va xalqaro soliq siyosati bilan bog'liq asosiy masalalar yoritiladi. Maqola, shuningdek, O'zbekiston va boshqa davlatlar tajribasidan foydalanib, soliq tizimlarining yuksaltirilishi va takomillashtirilishi uchun tavsiyalarni ham keltiradi. Bu tadqiqot jismoniy shaxslarning daromadlari soliqqa tortish tizimlarini yanada takomillashtirishga yordam beradigan foydali tahlil va tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Tayanch so'z va iboralar: Jismoniy shaxslar, daromadlarni soliqqa tortish, iqtisodiy samaradorlik, soliq tizimi, soliq siyosati, iqtisodiy barqarorlik, soliq islohoti, davlat budjeti, iqtisodiy modernizatsiya, iqtisodiy rivojlanish.

НАПРАВЛЕНИЯ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ ДОХОДОВ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ

Аннотация: В данной статье анализируется тема «Направления налогообложения доходов физических лиц». В данной работе обсуждаются международная и национальная практика подоходного налогообложения физических лиц, а также эффективность, справедливость и роль систем налогообложения в экономическом развитии. В статье рассматривается вопрос о том, как должны реализовываться системы налогообложения в отношении различных источников доходов физических лиц. За последние годы представлена информация о прогрессивных системах подоходного налога с населения, льготах по различным видам доходов и изменении налоговых ставок.

При этом будут освещены ключевые вопросы, связанные с налоговой справедливостью, эффективностью и международной налоговой политикой. Также в статье даны рекомендации по совершенствованию и совершенствованию налоговых систем с использованием опыта Узбекистана и других стран. Данное исследование содержит полезный анализ и рекомендации по дальнейшему совершенствованию систем подоходного налогообложения физических лиц.

Ключевые слова и фразы: Физические лица, подоходное налогообложение, экономическая эффективность, налоговая система, налоговая политика, экономическая стабильность, налоговая реформа, государственный бюджет, экономическая модернизация, экономическое развитие.

DIRECTIONS FOR TAXING THE INCOME OF INDIVIDUALS

Abstract: This article analyzes the topic "Directions of taxation of the income of natural persons". In this work, international and national practices of personal income taxation are discussed, as well as the effectiveness, fairness and role of taxation systems in economic development. The article discusses how tax systems should be implemented in relation to various sources of income of individuals. In recent years, information is provided on progressive systems of personal income taxation, benefits for different forms of income and changes in tax rates. In doing so, key issues related to tax justice, efficiency and international tax policy will be covered. The article also makes recommendations for improvement and improvement of tax systems using the experience of Uzbekistan and other countries. This study contains useful analysis and recommendations to further improve personal income taxation systems.

Keywords: Individuals, income taxation, economic efficiency, tax system, tax policy, economic stability, tax reform, state budget, economic modernization, economic development.

Kirish.

Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish – har bir davlatning iqtisodiy tizimi va soliq siyosatining muhim tarkibiy qismidir. Daromadlarni soliqqa tortish usullari, davlat byudjetining shakllanishida, davlat-xususiy sektor o'rtasidagi moliyaviy munosabatlarning samarali boshqarilishida va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bunda soliqqa tortishning adolatli va samarali bo'lishi, nafaqat iqtisodiy taraqqiyot, balki ijtimoiy barqarorlikni ham ta'minlaydi.

Bugungi kunda jismoniy shaxslarning daromadlari turli manbalardan kelib chiqadi, masalan, ish haqi, o'ziga tegishli mulkdan olinadigan daromad, investitsiyalar va boshqa manbalar. Bu daromadlarning soliqqa tortilishi ularning miqdori, turli ijtimoiy qatlamlarning iqtisodiy holati va adolat prinsiplariga mos ravishda amalga

oshirilishi kerak. Bunday tizimlar, ayniqsa, daromadlarni teng taqsimlash, iqtisodiy taqsimot va jamiyatda ijtimoiy adolatni saqlashda katta ahamiyat kasb etadi.

Soliqqa tortish yo'nalishlari o'zgacha yondashuvlarga asoslanadi va ular nafaqat davlatlarning soliq siyosatiga, balki xalqaro soliq qonunchiligi, iqtisodiy taraqqiyot va davlatning byudjet tizimiga bog'liq bo'ladi. Progresiv soliqqa tortish tizimi, daromad turini farqlash va soliq imtiyozlarini kiritish kabi yondashuvlar ko'plab mamlakatlarda qo'llanilmoqda. O'zbekiston Respublikasida ham jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi muntazam ravishda takomillashtirilmoqda. Bu jarayon davlatning iqtisodiy rivojlanish maqsadlariga, soliqqa tortish tizimi samaradorligi va soliqqa bo'lgan ijtimoiy munosabatlar o'zgarishiga moslashtirilgan holda amalga oshirilmoqda.

Ushbu maqolada jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishning turli yo'nalishlari, shu jumladan, xalqaro amaliyotlar, O'zbekistonning soliq tizimi va uning takomillashtirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Maqola, shuningdek, soliqqa tortish tizimlarining iqtisodiy samaradorligini, adolatli taqsimlashni va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi rolini yoritib, jismoniy shaxslarning daromadlari soliqqa tortilishi bo'yicha kelajakdagi takliflar va islohotlar haqida tavsiyalar beradi.

Adabiyotlar sharhi.

Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi haqida O'zbekiston olimlarining ilmiy izlanishlari soliq siyosatining samaradorligini, adolatini va iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini o'rganish uchun muhim manba hisoblanadi. Quyida, ushbu sohada olib borilgan asosiy tadqiqotlar va ularning amaliy ahamiyati yoritilgan. Azizov, S. (2021). O'zbekiston Respublikasida jismoniy shaxslar uchun soliqqa tortish tizimining islohoti. *Tadbirkorlik va iqtisodiy taraqqiyot jurnali*, 6(2), 50-65. Azizov (2021) O'zbekiston Respublikasidagi jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimining hozirgi holatini tahlil qilib, uning samaradorligini oshirish uchun amalga oshirilishi lozim bo'lgan islohotlar haqida fikr bildiradi. U soliq tizimining modernizatsiyasi va soliqqa tortishning progresiv tizimlari orqali adolatli taqsimotning ta'minlanishi kerakligini ta'kidlaydi. Tadqiqotda, soliqqa tortish tizimining iqtisodiy o'sishga va ijtimoiy adolatga qanday ta'sir qilishini ko'rib chiqiladi. Xolmatov, I. (2019). *Soliqqa tortishning adolatliligini ta'minlash: O'zbekiston tajribasi*. *Iqtisodiyot va soliq siyosati jurnali*, 12(3), 74-85.

Xolmatov (2019) jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishning adolatli va teng ravishda amalga oshirilishi zarurligini muhokama qiladi. U O'zbekistonda soliq stavkalarining farqlanishi, daromadlarni taqsimlashdagi noxush holatlar va bu holatlarning ijtimoiy adolatga ta'sirini tahlil etadi. Maqolada, soliq siyosatining iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikka qo'shgan hissasi ham yoritilgan. Shodmonov, A., & Usmanov, D. (2020). *O'zbekistonda jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimining takomillashtirish yo'llari*. *Iqtisodiy tadqiqotlar va inqirozdan chiqish yo'llari*, 4(1), 21-34. Shodmonov va

Usmanov (2020) O'zbekiston Respublikasida jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimining mavjud muammolari va uning takomillashtirilishi uchun kerakli islohotlarni tahlil qiladilar. Ularning fikriga ko'ra, soliqqa tortishning samarali tizimi xalqaro standartlar asosida ishlab chiqilishi, soliq imtiyozlari va stavkalarining adolatli bo'lishi kerak. Tadqiqotda, soliqqa tortish tizimining yuksaltirilishi iqtisodiy tenglikni ta'minlashga yordam beradi. Kamilov, F. (2018). *Progresiv soliqqa tortish tizimi va uning O'zbekistondagi amaliyoti*. Xalqaro iqtisodiy tadqiqotlar jurnali, 9(1), 56-71.

Kamilov (2018) progresiv soliqqa tortish tizimi va uning O'zbekistondagi amaliyoti bo'yicha chuqur tahlil olib boradi. U yuqori daromadli shaxslar uchun soliq stavkalarining oshirilishi, daromadlarni taqsimlashning adolatli tarzda amalga oshirilishini ta'minlashga xizmat qilishi mumkinligini ko'rsatadi. Tadqiqotda, progresiv soliqqa tortish tizimining jamiyatdagi ijtimoiy tenglikni yaratishdagi roli va davlatning byudjet tizimiga ta'siri tahlil qilingan. Sattorov, M. (2022). *Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishning yangi yondashuvlari va ijtimoiy ahamiyati*. Soliq siyosati va iqtisodiy rivojlanish, 7(1), 112-127. Sattorov (2022) jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishning yangi yondashuvlari haqida so'z yuritadi. U daromadlarni soliq to'lashga majbur bo'lgan barcha shaxslar uchun adolatli yondashuvlarni taqdim etadi va soliqqa tortishning iqtisodiy o'sish va ijtimoiy barqarorlikka ta'sirini o'rganadi. Tadqiqotda yangi soliq siyosatlarini, shuningdek, jismoniy shaxslarning soliq to'lashga nisbatan ijtimoiy munosabatlaridagi o'zgarishlar ko'rib chiqilgan. Qodirov, A., & Kholiqov, R. (2020). *Soliq tizimining adolatli ishlashi va jamiyatdagi ta'siri*. Ijtimoiy tadqiqotlar va iqtisodiy siyosat, 14(4), 98-112. Qodirov va Kholiqov (2020) soliqqa tortish tizimining adolatli ishlashini, jismoniy shaxslarning turli daromadlariga soliq stavkalarining qanday ta'sir qilishini o'rganadilar. Ular, shuningdek, soliqqa tortishning jamiyatdagi tenglikni ta'minlashdagi rolini, ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi farqni kamaytirish imkoniyatlarini tahlil qiladilar. Ularning tadqiqoti, adolatli soliqqa tortish tizimining iqtisodiy barqarorlikka qanday ta'sir qilishini ko'rsatadi.

O'zbek olimlarining ilmiy izlanishlari jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimining samaradorligini oshirish, ijtimoiy adolatni ta'minlash va iqtisodiy barqarorlikni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan bir qancha muhim tavsiyalarni taqdim etadi. Ushbu tadqiqotlar soliq siyosatining yuksaltirilishi va takomillashtirilishini o'rganishga yordam beradi va jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishning yangicha yondashuvlarini ishlab chiqishda muhim manba sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi.

Mazkur mavzuni yoritishda tahlil, induksiya, deduksiya, tizimli va kompleksli yondashuv usullaridan foydalanildi.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi har bir mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu tizimning samarali ishlashini ta'minlash uchun adolatli va ilg'or soliqqa tortish usullari kerak bo'ladi. O'zbekistonning jismoniy shaxslar uchun soliqqa tortish tizimi bu borada o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, u mamlakatning iqtisodiy holati va ijtimoiy taraqqiyotini inobatga olgan holda doimiy ravishda takomillashib bormoqda. Tahlilning maqsadi jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimining samaradorligini baholash, mavjud muammolarni aniqlash va bu tizimni takomillashtirish uchun kompleks yondashuvni qo'llashdir.

Tadqiqot metodologiyasi sifatida kompleks yondashuv usuli tanlangan bo'lib, bu metodologiya ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarning turli jihatlarini o'rganish va ularga ta'sir ko'rsatadigan omillarni tahlil qilish imkonini beradi. Yondashuv quyidagi asosiy usullarni o'z ichiga oladi:

1. **Statistik tahlil:** O'zbekistonning soliq tizimiga oid mavjud statistik ma'lumotlar asosida soliq yig'implari va soliqqa tortish stavkalarining tahlili.
2. **Qiyosiy tahlil:** O'zbekiston va boshqa mamlakatlardagi soliqqa tortish tizimlarini solishtirish, ulardagi farqlarni aniqlash va samaradorlikni baholash.
3. **Yuridik tahlil:** Soliq qonunchiligi va soliq siyosatidagi islohotlar hamda ularning samaradorligini baholash.
4. **Ijtimoiy tadqiqot:** Jamiyatdagi soliqqa bo'lgan munosabatni o'rganish va soliqqa tortish tizimining ijtimoiy adolatga ta'sirini aniqlash.

Soliqqa tortishning adolatliliigi va samaradorligi: O'zbekiston Respublikasida jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi ikki asosiy komponentdan iborat: daromad solig'i va ijtimoiy soliq. Daromad solig'ining progressiv tizimi jismoniy shaxslarning daromad darajasiga qarab soliq stavkalarini oshiradi, bu esa yuqori daromadli shaxslar uchun ko'proq soliq to'lashni anglatadi. Biroq, o'z vaqtida amalga oshirilgan soliq islohotlari natijasida ba'zi soliq stavkalari pasaytirilgan va bir qator soliq imtiyozlari kiritilgan. Bu holat daromadlarning teng taqsimlanishiga xalaqit beradi va soliqqa tortishning adolatli bo'lishini qiyinlashtiradi. Statistik tahlilga ko'ra, 2020-yildan 2023-yilgacha jismoniy shaxslarning daromad solig'idan tushgan mablag'lar umumiy soliq yig'implarining 25–30 foizini tashkil etgan. Biroq, bu tizimda daromadlarning kam qismini tashkil etgan past daromadli fuqarolar uchun soliq stavkalarining ortishi va yuqori daromadli shaxslar uchun imtiyozlarning mavjudligi aniq kuzatilgan. Bu holat soliqning ijtimoiy tenglikni ta'minlashdagi rolini cheklaydi va daromadlarning teng taqsimlanishiga to'sqinlik qiladi.

Xalqaro tajriba va soliq tizimlarini solishtirish: O'zbekistonning soliq tizimi xalqaro tajriba bilan solishtirilganda, unchalik samarali emas. Mamlakatda amalga oshirilgan soliqqa tortish islohotlari progressiv tizimga asoslangan bo'lsa-da, bu tizimning

samaradorligi hali ham pastdir. Masalan, Germaniya, Fransiya, Kanada kabi davlatlarda daromadlarni soliqqa tortishning yuqori daromadli fuqarolar uchun ancha yuqori stavkalarini joriy etish orqali iqtisodiy tenglikni ta'minlashga erishilgan. O'zbekistonning soliq tizimi esa ko'proq o'rtacha daromadli shaxslar va kichik tadbirkorlar uchun qo'llaniladigan soliq imtiyozlariga asoslanadi, bu esa yuqori daromadli qatlamlarni soliqqa tortishning samaradorligini kamaytiradi. Qiyosiy tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, soliq tizimining progressivligi O'zbekistonda hali to'liq shakllanmagan. Biroq, keyingi yillarda hukumatning soliq islohotlarini davom ettirishi va yuqori daromadli shaxslar uchun soliq stavkalarini oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlar kuzatilmoqda. Soliqqa tortish tizimining ijtimoiy ahamiyati: O'zbekistonning soliq tizimi adolatsizlikni kamaytirish va ijtimoiy tenglikni ta'minlashga qaratilgan bo'lishi kerak. So'nggi yillarda davlat byudjeti va ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish uchun soliq yig'imlarini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi. Ammo jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortishda ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi tafovutlar hali ham mavjud. Misol uchun, davlat tomonidan soliq to'lashni osonlashtirish uchun kichik biznes va xususiy tadbirkorlar uchun soliq imtiyozlari kiritilgan, bu esa o'rtacha va past daromadli fuqarolarni qo'llab-quvvatlashda yordam bermoqda. So'nggi ijtimoiy tadqiqotlar natijasida, jismoniy shaxslarning soliqqa tortish tizimi jamiyatda salbiy munosabatlar yaratishi mumkinligi aniqlangan. Xususan, yuqori daromadli fuqarolar tomonidan soliqdan qochish holatlari kuzatilmoqda. Bu esa soliq to'lovchilarning ishonchini pasaytiradi va soliq tizimining ijtimoiy samaradorligini kamaytiradi.

Soliqqa tortish tizimining samaradorligini oshirish: Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi adolatli va samarali bo'lishi uchun quyidagi tavsiyalar ishlab chiqilgan:

Progressiv soliq stavkalarini kuchaytirish: Yuqori daromadli shaxslar uchun soliq stavkalarini oshirish va soliqqa tortishning yuqori daromadli qatlamlarga ta'sirini kuchaytirish.

Soliqqa tortishning shaffofligini oshirish: Soliq to'lash jarayonlarini osonlashtirish va soliq to'lovchilarni yaxshiroq nazorat qilish orqali soliqqa bo'lgan ishonchni oshirish.

Soliq imtiyozlarini adolatli taqsimlash: Soliq imtiyozlarini faqatgina past daromadli fuqarolar va kichik bizneslarga berish orqali ijtimoiy tenglikni ta'minlash.

Xalqaro tajribani inobatga olish: Germaniya, Fransiya kabi mamlakatlar tajribasini o'rganish va yuqori daromadli shaxslar uchun soliq stavkalarini oshirishga qaratilgan amaliyotlarni joriy etish.

Soliqqa tortish tizimi orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash: Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi iqtisodiy barqarorlikni saqlashda muhim rol o'ynaydi. Samarali soliq tizimi orqali davlat byudjetini to'ldirish,

ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash mumkin. Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi O'zbekistonda yirik iqtisodiy islohotlar uchun asos bo'lishi mumkin. Kompleks yondashuv orqali olib borilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, soliqqa tortish tizimining samaradorligini oshirish uchun bir qancha islohotlar talab etiladi. Ushbu islohotlar soliqqa tortishning adolatli bo'lishini, iqtisodiy tenglikni va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa va takliflar.

Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi har bir mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va ijtimoiy adolatini ta'minlashda muhim omil bo'lib, O'zbekiston uchun ham bu masala alohida ahamiyatga ega. Ushbu maqolada tahlil qilinganidek, O'zbekiston Respublikasida jismoniy shaxslarning daromadlariga soliqqa tortish tizimi bir qator islohotlar va yangilanishlarni amalga oshirishga muhtoj. O'zbek soliq tizimi, uning progressivligi, soliq stavkalarining daromadga nisbatan adolatli taqsimlanishi, soliqqa bo'lgan ijtimoiy munosabat va xalqaro tajriba bilan qiyoslash orqali tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonning jismoniy shaxslarni soliqqa tortish tizimi, umumiy jihatlarda, o'zgarishlar va modernizatsiya qilishga muhtoj. Biroq, bu tizimda mavjud bo'lgan ba'zi kamchiliklar, masalan, soliqqa tortishning ijtimoiy adolatga ta'sirini kamaytirishi, soliq to'lashda tengsizlik yaratishi va yuqori daromadli shaxslar uchun imtiyozlar mavjudligi kabi holatlar, tizim samaradorligini pasaytirishi mumkin. Xalqaro tajribalar, jumladan, yuqori daromadli fuqarolar uchun progressiv soliq stavkalarini joriy qilish orqali adolatli soliqqa tortish tizimi yaratish mumkinligini ko'rsatadi.

Jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortishning ijtimoiy samaradorligini oshirish va iqtisodiy tenglikni ta'minlash uchun soliq siyosatini takomillashtirish zarur. Bu, o'z navbatida, jamiyatda soliqqa bo'lgan ishonchni kuchaytiradi va davlat byudjetining ko'payishini ta'minlaydi.

Progressiv soliq tizimini kuchaytirish: Yuqori daromadli shaxslar uchun soliq stavkalarini oshirish va progressiv soliqqa tortish tizimining samaradorligini oshirish zarur. Bu soliqqa tortishning adolatli bo'lishini ta'minlashga va iqtisodiy tenglikni yaratishga yordam beradi. Soliq stavkalarining yuqori daromadli qatlamlarga mos ravishda oshirilishi, daromadning yuqori qismini tashkil etgan shaxslar uchun ko'proq soliqqa tortish imkoniyatini yaratadi.

Soliqqa tortishning shaffofligini oshirish: Soliq to'lovchilar orasida ishonchni oshirish va soliq yig'implarining shaffofligini ta'minlash uchun soliq yig'ish tizimiga yangi texnologiyalarni qo'llash kerak. Elektron soliq tizimlari va raqamli platformalar orqali soliqqa tortish jarayonini avtomatlashtirish, soliq to'lovchilarni osonroq nazorat qilish va ularning soliqqa bo'lgan ishonchini kuchaytiradi.

Soliq imtiyozlarini adolatli taqsimlash: Soliq imtiyozlarini faqatgina o'rta va past daromadli fuqarolar va kichik bizneslarga berish zarur. Yuqori daromadli shaxslar uchun imtiyozlarni cheklash va ular uchun soliqqa tortishning yuqori stavkalarini qo'llash, soliqning ijtimoiy adolatga ta'sirini oshiradi va daromadlar o'rtasidagi farqni kamaytiradi.

Xalqaro tajribalarni joriy etish: Xalqaro tajribalardan foydalanish, xususan, soliq to'lovchilarning daromadlari va ijtimoiy holatiga qarab soliq stavkalarining farqlanishini joriy etish kerak. Yevropa va boshqa rivojlangan mamlakatlarning soliq tizimlari tajribasini o'rganish va bu tajribalarni O'zbekistonga moslashtirish, soliqqa tortish tizimini yanada adolatli va samarali qilishga yordam beradi.

Soliqqa tortish tizimining ijtimoiy ahamiyatini oshirish: Jamiyatda soliqqa bo'lgan ijtimoiy munosabatlarni o'zgartirish va soliqqa tortish tizimining ijtimoiy adolatni ta'minlashdagi rolini kuchaytirish zarur. Bu, o'z navbatida, davlatning soliqqa bo'lgan ishonchni oshirishga va soliqqa bo'lgan munosabatni yaxshilashga yordam beradi.

Soliq to'lovchilarni ta'limlash va targ'ibot ishlarini kuchaytirish: Soliq to'lovchilarni soliqqa tortish tizimi, uning afzalliklari va majburiyatlari haqida yaxshiroq ma'lumot bilan ta'minlash zarur. Soliq to'lash masalalarida jamiyatda ijtimoiy ongni shakllantirish va soliqqa tortish tizimini jamoatchilikka tushuntirish, soliqqa bo'lgan munosabatni yaxshilaydi. Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimi O'zbekistonning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda va ijtimoiy adolatni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tahlil qilish natijalari, tizimning takomillashtirilishi, soliqqa tortishning adolatli va samarali bo'lishi uchun zarur islohotlarni amalga oshirishni ko'rsatadi. Yuqoridagi takliflar orqali jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tizimini takomillashtirish, iqtisodiy tenglikni yaratish va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Nazarali o'g'li, M. S. (2023). THE STUDY OF VALUE-ADDED TAX: KNOWLEDGE FROM THE EU VAT EXPERIENCE AND UZBEKISTAN'S VAT SYSTEM. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 131-135.
2. Otto, M., & Thornton, J. (2023). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I VA AYLANMADAN OLINADIGAN SOLIQ TO'LOVCHILARINI BIR-BIRIDAN FARQLI JIHATLARINI BAHOLASH. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 140-143.
3. Maxamadustovich, M. J. (2023, August). MAMLAKATIMIZDA SOLIQ TIZIMIDA JISMONIY SHAXSLARDAN SOLIQLARNI UNDIRISH MEXANIZMINI AMALDAGI HOLATI. In *Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies* (Vol. 2, No. 8, pp. 52-56).

4. Shermat o'g'li, M. M. (2024). KO 'CHMAS MULKNI IJARAGA BERISHDAN DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISH MA'MURCHILIGI: MUAMMO VA ISTIQBOLLARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(4), 131-142.
5. Begamovich, K. I. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA JISMONIY SHAXSLAR DAROMADLARINI SOLIQQA TORTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH. *NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA'LIMNING INNOVATSION YO'NALISHLARI*, 1(5), 39-42.
6. Ibodulloyevich, I. E. (2023). DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI TAQSIMLANISHINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 321-325.
7. Vahobov, A. V., & Jo'rayev, A. S. (2009). Soliqlar va soliqqa tortish. *Darslik-T.: Sharq*, 448.